

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Mevrouw drs. M.L.J. Paul
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 16 september 2025

betreft Brief over de derde voortgangsrapportage monitoring Wet toekomst pensioenen (36067, CI)

ons kenmerk 178057

Geachte mevrouw Paul,

De leden van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van uw ambtsvoorganger van 2 juli 2025 over de derde voortgangsrapportage monitoring Wet toekomst pensioenen (Wtp).¹ De leden van de **PVV**-fractie, het lid van de **50PLUS**-fractie en het lid van de **OPNL**-fractie hebben naar aanleiding van deze brief een aantal vragen. De leden van de BBB-fractie sluiten zich aan bij de gestelde vragen van zowel het lid van de fractie van 50PLUS als het lid van de fractie van OPNL.

Vragen van de PVV-fractie

De leden van de **PVV**-fractie hebben de volgende vragen:

1. De deadline van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is wettelijk verankerd, maar hoe wordt gegarandeerd dat alle pensioenfondsen per 1 januari 2028 daadwerkelijk over zijn naar het nieuwe stelsel? M.a.w. wat zijn de juridische consequenties indien dit niet het geval is?
2. Hoe wordt gecontroleerd of de toelichtingen op transitieoverzichten aansluiten bij de situatie van individuele deelnemers? Zijn er normen voor transparantie en is er wel een beoordelaar?
3. In de brief van uw ambtsvoorganger wordt de inspanningsverplichting voor pensioenuitvoerders om realistische verwachtingen te scheppen aangekondigd.² Wat is de juridische grondslag en afdwingbaarheid voor deze inspanningsverplichting?
4. Hoe verhoudt het Verzamelbesluit pensioenen³ zich tot de bepalingen in de Wtp? Mag lagere regelgeving nieuwe verplichtingen introduceren of slechts uitwerken?
5. Hoe verhoudt de nieuwe regelgeving zich tot de bestaande verplichtingen inzake transparantie en zorgplicht in de Pensioenwet? Vervult de nieuwe regelgeving bestaande verplichtingen of conflicteert deze? Wordt er bijvoorbeeld een koppeling met de bestaande zorgplicht gelegd?
6. De term 'evenwichtigheid' is normstellend. Welke juridische criteria gelden voor het beoordelen van deze 'evenwichtigheid' bij de keuze om wel of niet in te varen?

¹ Kamerstukken I 2024-2025, 36067, CI.

² Ibid., p. 8.

³ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0048382/2025-02-27>

datum 16 september 2025

ons kenmerk 178057

blad 2

7. Welke juridische status hebben collectieve bijeenkomsten of consultaties met deelnemers in het besluitvormingsproces over invaren? Worden deze gezien als een formele consultatie of slechts als communicatie-instrument?
8. Wat zijn de juridische implicaties voor fondsen (met bijvoorbeeld verschillende risicoprofielen), die besluiten tot samenvoeging tijdens of na de transitie. Uw ambtsvoorganger noemt het toezicht door DNB⁴, echter samenvoeging kan invloed hebben op rechten en vermogensdeling?
9. Hoe worden deelnemers met gesloten regelingen die niet invaren beschermd tegen achterstelling in communicatie en toekomstige indexaties? Wordt er actief toezicht gehouden op de naleving van rechten voor deze groep?
10. Welke juridische of beleidsmatige waarborgen zijn er bij het invaren van fondsen met een lage dekkingsgraad? De leden van de PVV-fractie lezen in de brief dat uw ambtsvoorganger erkent dat invaren bij een lage dekkingsgraad het risico voor deelnemers verhoogt, maar er worden geen waarborgen benoemd.
11. Hoe wordt toezicht gehouden op de inhoud van bindende adviezen van de transitiecommissie en hoe verhoudt dit zich tot de bestuursautonomie? Is het bindend advies juridisch doorslaggevend of is het ondergeschikt aan het fondsbestuur?
12. Volgens deze leden ontbreekt het aan transparantie over toegang tot de Geschilleninstantie Pensioenfondsen (GIP) en het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid), evenals de effectiviteit hiervan tijdens de transitie. In de brief van uw ambtsvoorganger worden een aantal zaken en de procedurevorm genoemd⁵, maar hoe wordt geborgd dat deelnemers toegang hebben tot laagdrempelige en onafhankelijke geschilbeslechting tijdens de transitieperiode?
13. In hoeverre kan een pensioenfonds juridisch worden aangesproken als deelnemers achteraf de transitie als onevenwichtig of nadelig ervaren?
14. Is de bestaande rechtsbescherming toereikend voor deelnemers die pas na 2027 ontdekken dat zij financieel benadeeld zijn door de transitie? (Vertraging in informatie of inzicht in nadeel kan leiden tot verlate klachten).
15. Welke formele bezwaar- en klachtenprocedures staan open voor deelnemers tegen een invaarbesluit van een pensioenfonds? En welke overige juridische middelen kunnen deelnemers benutten om een invaarbesluit aan te vechten of te beïnvloeden?

Vragen van de 50PLUS-fractie

Het lid van de **50PLUS**-fractie ziet dat De Nederlandsche Bank (DNB) op 6 augustus 2025 een aanpassing bekend heeft gemaakt op haar website van de Q&A 'Welke beleidsaannames hanteert een pensioenuitvoerder bij het berekenen van de transitie-effecten?'.⁶ Ingevolge deze aanpassing kunnen pensioenuitvoerders er nu ook voor kiezen om in de modellering van de huidige (FTK) regeling gemotiveerd af te wijken van de parameters in artikel 23a van het Besluit FTK. Deze aanvulling dient ertoe, aldus DNB, om te komen tot een meer realistische invulling van het beleid op langere

⁴ Kamerstukken I 2024-2025, 36067, CI, p. 14.

⁵ Ibid., p. 21

⁶ <https://www.dnb.nl/voor-de-sector/open-boek-toezicht/sectoren/pensioenfondsen/verzamelpagina-transitie-wet-toekomst-pensioenen/besluitvorming-en-invaren/qa-s-techniek-transitie-effecten/#idf17hh6mpz>

datum 16 september 2025

ons kenmerk 178057

blad 3

termijn.⁷ Deze actie van DNB geeft het lid van de 50PLUS-fractie aanleiding tot het stellen van de volgende vragen:

1. Is deze aanpassing van de FTK-regels opgenomen in de derde voortgangsrapportage monitoring Wet Toekomst Pensioenen?
2. Is deze aanpassing van de FTK-regels vooraf met uw ambtsvoorganger besproken?
3. Heeft de regering voorafgaande aan de bekendmaking met deze aanpassing ingestemd?
4. Om welke reden is deze aanpassing opgenomen in een Q&A van DNB en niet in een wijziging van het Besluit FTK zelf?
5. Berust deze als terloops gepresenteerde bekendmaking, op een achternamiddag genomen, "besluit bij nader inzien"?
6. Komt DNB met deze aanpassing tegemoet aan de pensioenfondsen op een gevoelig punt, namelijk de rekenrente? Door beide Kamers der Staten-Generaal is bij herhaling en nadrukkelijk aangedrongen op aanpassing van het rekenrentebeleid, steeds gevolgd door een stelling van zowel DNB als de regering.
7. Impliceert deze beleidswijziging dat de diverse parlementaire vragenstellers het gelijk meer aan hun kant hadden dan werd toegegeven?
8. Waarom zijn de beide Kamers der Staten-Generaal niet vooraf en ook niet achteraf geïnformeerd over deze aanpassing van de regelgeving? Sterker nog, waarom zijn beide Kamers niet vooraf betrokken bij de totstandkoming van deze beleidswijziging?
9. Was het om wetstechnische redenen en ook voor de duidelijkheid niet de juiste weg geweest om de aanpassing vast te leggen door middel van een wijziging van het Besluit FTK?
10. Waarom is in dit geval voor deze procedure gekozen?
11. Kan de Kamer in de toekomst meer aanpassingen van formele wet- en regelgeving verwachten via informele berichten op internet, in het algemeen, en specifiek inzake de Wtp?
12. Is deze beleidswijziging een initiatief van DNB of hebben de pensioenfondsen hierom gevraagd? Welke pensioenfondsen waren dit? Wanneer zijn deze verzoeken gedaan? Met welke concrete problemen zijn deze pensioenfondsen geconfronteerd?
13. Is de conclusie gerechtvaardigd dat de ingevolge het Besluit FTK dwingend voorgeschreven rekenregels in de transitie onder de Wet toekomst pensioenen (Wtp) nu soepeler kunnen worden toegepast, onder het beginsel van "principle based" (ruimte voor het bestuur, maar wel toegelicht)?
14. Impliceert de door DNB mogelijk gemaakte nieuwe invulling van het beleid van de pensioenfondsen op lange termijn dat DNB een deel van haar verantwoordelijkheid voor het transitieproces afschuift naar de pensioenfondsen, omdat deze nu inhoudelijk vrij zijn om af te wijken van de (tot nu toe) verplichte normen die vastliggen in de parameters van het Besluit FTK? De (keuze)vrijheid van de pensioenfondsen wordt immers groter en daardoor de verantwoordelijkheid van DNB kleiner?
15. De hiervoor gesignaleerde verschuiving in verantwoordelijkheid een (bijkomend) gevolg van de maatregel van DNB of is dat ook de (vooropgezette) bedoeling? Kan zo'n fundamentele wijziging naar uw oordeel via een Q&A van DNB worden geregeld of is hiervoor een aanpassing van de wetgeving nodig?

⁷ <https://www.dnb.nl/nieuws-voor-de-sector/toezicht-2025/q3/transitienieuws-afwijken-van-parameters-artikel-23a-besluit-ftk-bij-bepaling-transitie-effecten-mogelijk/>

datum 16 september 2025

ons kenmerk 178057

blad 4

16. Mag uit de gang van zaken worden geconcludeerd dat een oordeel over de evenwichtigheid in alle opzichten van een besluit inzake de pensioentransitie beter door het betrokken pensioenbestuur en alle betrokkenen kan worden gegeven dan door DNB?
17. In de Q&A van DNB wordt aangegeven dat in de modellering van de huidige pensioenovereenkomst eventuele beleidswijzigingen die met het oog op de transitie naar het nieuwe stelsel worden doorgevoerd buiten beschouwing worden gelaten.⁸ Kunt u aangeven welke beleidswijzigingen impact hebben op de scenario-parameters?
18. Kan de regering bevestigen dat de bestaande parameters leiden tot niet-plausibele uitkomsten van de risico neutrale Q-scenariotest? Indien dit inderdaad zo is, wat zijn dan daarvan de gevolgen voor de netto profijt inkomsten? Hebben de aanpassingen ook invloed op de uitkomsten van de P-scenariotest? Indien dat zo is, welke concrete gevolgen hebben deze aanpassingen dan? Was deze aanpassing nodig omdat de in het Besluit FTK neergelegde regels inzake de parameters niet juist waren?
19. Voor welke categorieën deelnemers bij de pensioenfondsen zouden de in het Besluit FTK neergelegde regels zoals deze luiden voorafgaande aan deze aanpassing van de Q&A nadelig zijn en voor welke categorieën deelnemers voordelig?
20. Hoe valt dit oordeel vervolgens uit aan de hand van deze aanvulling in de Q&A van DNB?
21. Deze aanpassing zou het mogelijk maken dat het verwachte rendement op vermogenstitels en de inflatieverwachting zouden mogen worden aangepast. Consequenties daarvan zouden een hoger of lager nettorendement kunnen zijn, en in verband daarmee een lagere of hogere premie. Is dit een juiste constatering? Is deze aanpassing in feite met name bedoeld om te komen tot lagere premies, om aldus het nieuwe stelsel aantrekkelijker te maken voor werkgevers en werknemers?
22. Wat zijn de consequenties van de aanpassing voor de gepensioneerden? Zij betalen immers geen premie.
23. Kunnen de uitkomsten voor gepensioneerden veranderen door deze aanpassing? Tot welke gevolgen voor gepensioneerden zouden veranderingen in prognosescenario's kunnen leiden?
24. In hoeverre zouden deze wijzigingen gevolgen (kunnen) hebben voor de met betrekking tot het transitieplan voorgeschreven evenwichtigheid?
25. Wat zijn de consequenties van deze aanpassing voor de lopende procedures inzake de transitie? Moeten deze procedures opnieuw worden uitgevoerd teneinde alsnog een meer realistische invulling van het beleid op de langere termijn mogelijk te maken? Moet het hoorrecht opnieuw worden toegepast?
26. Leidt deze gang van zaken ertoe dat moet worden vastgesteld dat beslissingen omtrent invaren tot op heden kunnen zijn genomen op basis van verkeerde uitgangspunten, namelijk de oorspronkelijke parameters in het Besluit FTK?
27. Is de conclusie juist dat de in het Besluit FTK neergelegde parameters nu eigenlijk niet correct zijn, omdat zij zouden kunnen leiden tot een niet realistische invulling van het beleid op lange termijn, dan wel niet kunnen leiden tot een realistische invulling van het beleid op lange termijn?

⁸ <https://www.dnb.nl/voor-de-sector/open-boek-toezicht/sectoren/pensioenfondsen/verzamelpagina-transitie-wet-toekomst-pensioenen/besluitvorming-en-invaren/qa-s-techniek-transitie-effecten/#idf17hh6mpz>

datum 16 september 2025

ons kenmerk 178057

blad 5

28. Indien de afwijking van de in het Besluit FTK vastgelegde parameters wenselijk is, moet dat gemotiveerd door het pensioenfonds worden aangegeven, aldus de Q&A.⁹ Wanneer de berekeningen aan de hand van de parameters van het Besluit FTK al gemaakt zijn en daarbij (op dat moment) een realistische invulling is gegeven van het beleid op lange termijn, en daarbij dus is uitgegaan van de passendheid van deze parameters, in hoeverre zou er dan nog ruimte zijn om daarnaast van dezelfde parameters af te wijken? In dat geval zouden er immers twee verschillende berekeningen zijn die allebei door het pensioenfonds als passend moeten zijn aangemerkt en een realistische invulling moeten inhouden van het beleid op lange termijn?
29. Hoe moet worden omgegaan met de mogelijkheid dat verschillende betrokkenen bij een pensioenfonds het eens zijn met de ene berekening en andere betrokkenen het eens zijn met de andere berekening?
30. Hoeveel goedgekeurde transitieplannen staan nu op losse schroeven door deze maatregel van DNB?
31. In hoeverre zou deze maatregel van DNB kunnen leiden tot vertraging in het transitieproces?
32. Acht de regering dergelijke vertragingen aanvaardbaar?
33. Betekent de aanpassing door DNB van haar Q&A in feite dat eindelijk ook DNB tot de conclusie is gekomen dat haar rekenregels te rigide zijn?
34. Welke consequenties verbindt DNB aan deze gevolgtrekking?
35. Welke consequenties verbindt u aan deze gevolgtrekking?
36. Sluit de regering uit dat na deze Q&A van DNB het nog eens nodig zou kunnen zijn om te komen tot een nog meer realistische invulling van het beleid op lange termijn?

Vragen van de OPNL-fractie

Het lid van de **OPNL**-fractie heeft met interesse kennisgenomen van de derde voortgangsrapportage monitoring Wet toekomst pensioenen en wenst naar aanleiding hiervan een aantal vragen te stellen.

Volgens de Rapportage van de Pensioenfederatie bieden vijf pensioenfondsen een online tool aan waarmee bedragen in de huidige en nieuwe pensioenregeling vergeleken kunnen worden. Daarbij zijn volgens de pensioenfederatie 36 pensioenfondsen van plan een dergelijke tool aan te bieden.¹⁰ Deze online tool maakt de verwachte bedragen inzichtelijk onder de huidige en de nieuwe pensioenregeling.

1. Kunt u toelichten welke pensioenfondsen niet voornemens zijn een dergelijke tool aan te bieden en wat daarvoor de reden(en) is/zijn?
2. In de derde voortgangsrapportage schrijft uw ambtsvoorganger dat de impact van de transitie op de persoonlijke situatie pas volledig kan worden weergegeven wanneer de datum van overgang nadert. Wat is volgens u het vroegst mogelijke moment waarop pensioenfondsen deze tool kunnen aanbieden?
3. Kunt u toelichten welke stappen u onderneemt om pensioenfondsen te stimuleren deze tool tijdig beschikbaar te stellen?

⁹ Ibid.

¹⁰ PensioenFederatie. *Dialogo en communicatie over de overstap*, juni 2025, p. 9.

datum 16 september 2025

ons kenmerk 178057

blad 6

Het lid van de OPNL-fractie leest in de brief van uw ambtsvoorganger het volgende: *"In aanvulling op de bestaande koopkrachtinstrumenten in de Wtp heb ik toegezegd om te onderzoeken of het denkbaar en praktisch uitvoerbaar is om binnen de kaders van het Pensioenakkoord additionele koopkrachtinstrumenten vorm te geven. In dit kader beschouw ik tevens de voor- en nadelen om sociale partners en pensioenfondsen te verplichten om een koopkrachtambitie te formuleren. Uw Kamer wordt op korte termijn separaat geïnformeerd over de stand van zaken rondom dit onderzoek, dat omwille van de voortgang in eerste instantie een kwalitatief karakter heeft."*¹¹

4. Kunt u inmiddels aangeven wanneer u verwacht de resultaten van dit onderzoek met beide Kamers te kunnen delen?

Het lid van de OPNL-fractie leest in het schriftelijk overleg over de tweede monitorrapportage van de Wet toekomst pensioenen van 24 april 2025: *"Momenteel vallen de gemaakte kosten nog ruim binnen de bandbreedtes zoals gesteld in de memorie van toelichting. Voor deze gemaakte kosten wordt een overstap naar een ander en toekomstbestendig pensioenstel gerealiseerd. Ik merk op dat sinds het maken van die achterliggende berekeningen er sprake is geweest van (forse) inflatie, onder andere op lonen en diensten zoals IT-dienstverlening. Zoals ook in de transitie-monitor aangegeven bestaat er nog geen eenduidig beeld of de transitiekosten van de transitie hoger zijn dan vooraf gedacht."*¹²

5. Welke maatregelen zullen er worden getroffen indien de transitiekosten de in de memorie van toelichting vastgestelde bandbreedtes dreigen te overschrijden?
6. Komt het overschrijden van de bandbreedtes ten laste van de deelnemer?

Tevens bevat de brief van uw ambtsvoorganger over de derde monitorrapportage de volgende passage *"In de pensioenwet is een aantal waarborgen opgenomen om deze kosten voor deelnemers inzichtelijk te maken. Zo moet op het uniforme pensioenoverzicht (UPO) van iedere deelnemer staan welke kosten de pensioenuitvoerder maakt en moet het pensioenfonds in het bestuursverslag verantwoording afleggen over de uitvoeringskosten. Hierbij moet het pensioenfonds de gemaakte kosten kritisch evalueren en kijken naar mogelijke verbeteringen met betrekking tot de beheersing van deze kosten. Dit vergroot de druk om de gemaakte kosten effectief te beheersen. Beide toezichthouders houden hier ook ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid toezicht op. DNB houdt toezicht op de beheerste en integere bedrijfsvoering, de AFM houdt toezicht op de transparantie en informatievoorziening aan deelnemers."*¹³

De AFM heeft echter in oktober 2024 geconstateerd dat in te veel gevallen de informatie over de risico's en/of negatieve gevolgen over het toepassen van de versoepelde indexatieregels en het indienen van een overbruggingsplan de deelnemer niet bereikt.¹⁴

7. Welke stappen zijn er sinds de publicatie van het rapport van de AFM gezet om ervoor te zorgen dat deelnemers over het volledige verhaal van de pensioentransitie geïnformeerd worden?

¹¹ Kamerstukken I 2024-25, 36067, CI, p.24-25.

¹² Kamerstukken I 2024-25, 36067 / 36600, CF, p. 8.

¹³ Kamerstukken I 2024-25, 36067, CI, p. 18.

¹⁴ AFM, *De deelnemers hebben recht op het volledige verhaal*, oktober 2024, p.2.

datum 16 september 2025

ons kenmerk 178057

blad 7

8. Op welke wijze wordt gewaarborgd dat het bestuursverslag – en de daarbij behorende verantwoording – daadwerkelijk de druk verhoogt bij pensioenuitvoerders om de transitiekosten te beheersen?

De rechter heeft erop gewezen dat de deelnemer geen afdwingbare rechten aan het UPO kan ontle-
nen.¹⁵ Desalniettemin heeft het UPO wel degelijk (juridische) impact, de deelnemer moet er immers
op kunnen vertrouwen dat de informatie over hun pensioen correct is.

9. Welke maatregelen bent u voornemens te treffen om te waarborgen dat gepensioneerden
aan het aan hen verstrekte UPO rechtsgeldigheid kunnen ontlelen?

De leden van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid zien uw beantwoording
met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen vier weken.

Hoogachtend,

Dr. M.L. Vos

Voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid

¹⁵ Rb Den Haag 28 mei 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:9694, C/09/669071.